

civil legislation), therefore, the method of protecting the rights of the state, which consists in depriving the tenant of the right to rent, is inappropriate due to the fact that it imposes an excessive individual burden on the latter and violates the principle of proportionality, enshrined in Art. 1 of the First Protocol to the Convention.

Keywords: state authority, local self-government body, normative monetary valuation of a land plot, lessee, land auction, land plot lease agreement.

Стасів А.П.

ПРИРОДА, ОЗНАКИ ТА ВИДИ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ДОГОВІРНИХ КОНСТРУКЦІЙ В СФЕРІ РОЗРОБКИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙ

УДК 347.4

Постановка проблеми. Незважаючи на різноманітність існуючих відносин у суспільстві, правові конструкції, які застосовуються для їх урегулювання залишаються традиційними. Поміж ним пріоритетне місце займає, безумовно, договір. Договірна конструкція в силу свободи договору і можливості використання непоіменованих її видів, набуває ознак пластичності шляхом пристосування до конкретних індивідуальних інтересів сторін договору. Саме в результаті таких своїх правових характеристик договір був, є і завжди залишатиметься популярною формою правового регулювання відносин. Попри статичність основних характеристик природи договору, останній має здатність до набуття спеціальних ознак та рис в окремих сферах правовідносин через специфіку об'єктів, суб'єктів чи змісту цих правовідносин. Тому договір не втрачає своєї актуальності в якості об'єкта дослідження в різних сферах його застосування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження договірних конструкцій проводили у своїх працях значна кількість провідних цивілістів, поміж яких варто вказати на таких, як: Ю.Є.Атаманова, О.Б. Андрейцева, І.В. Бейцун, О.А. Белянич, С.М. Бервено, О.Є. Блажівська, В.І. Борисова, В.А. Васильєва, М.К. Галянтич, В.О. Джуринський, О.В. Дзера, І.А. Діковська, Ю.А. Дмитрієва, А.С. Довгерт, М.М. Дякович, І.В. Жи-

лінкова, А.В. Зеліско, О.Р. Кібенко, В.М. Коссак, О.В. Кохановська, В.М.Кравчук, Н.С. Кузнєцова, І.М. Кучеренко, В.В. Луць, Р.А. Майданик, В.С. Мілаш, О.А. Підпригора, С.О. Погрібний, Б.М. Поляков, Ю.Ю. Симонян, І.В. Спасибо-Фатєєва, Р.О. Стефанчук, Є.О. Харитонов, В.І. Цікало, Я.М. Шевченко, О.С. Шеремет, Р.Б. Шишка, Г.В. Юровська, Ю.М. Юркевич та ін. Однак попри таку наукову популярність договір не перестає бути актуальним об'єктом для досліджень через формування постійно нових сфер відносин, для регулювання яких він застосовується.

Метою дослідження є аналіз договору як універсальної правової конструкції для регулювання приватних відносин щодо розробки та реалізації інновацій; розкриття незмінності приватноправової цивілістичної природи такого договору, незважаючи на особливості сфери інновацій; аналіз договору в якості індивідуального акта правотворення; розкриття основних груп договірних конструкцій, які застосовуються у сфері розробки та реалізації інновацій.

Виклад основного матеріалу. Приватноправова основа регулювання відносин у сфері розробки та реалізації інновацій.

Наявність у сфері інноваційних відносин того їх сегменту, який має приватноправовий характер не може на сьогодні заперечуватись. В основі приватноправової природи цих відносин знаходяться методи правового регулювання, засновані на юридичній рівності учасників відносин, вільному їх волевиявленні та майновій самостійності. Саме належне окреслення методів правового регулювання, як вдало зазначає О.Д. Крупчан, є запорукою забезпечення чистоти приватного права [6, с. 11]. Методи юридичної рівності, вільності волевиявлення та майнової самостійності є основою приватноправового регулювання підприємництва і, відповідно, торгівельних відносин. Таким чином, можна стверджувати про приватноправове регулювання того сегменту інноваційних відносин, які засновані на окреслених методах цивільно-правового регулювання.

Основною тезою у цьому аспекті слід визнати твердження Н.С. Кузнєцової про надважливу роль цивільного права як приватного у становленні та розвитку дійсно соціально адаптованої

громадянського суспільства. Учена наголошує, що «саме через сферу цивільного (приватного) права, починаючи із часів античності пройшло суттєве інтелектуальне збагачення права шляхом входження розуму до площини соціальної регуляції, який відповідав існуючим потребами ділового життя та юридичної практики і проявився у формуванні правових механізмів, конструкцій і категорій високого інтелектуального змісту [2, с.53]. В силу цього саме цивільне право у вигляді системних законів, предметно, кодексів, стало підґрунтям сучасного громадянського суспільства». І дійсно, рівень розвитку приватного права є, на нашу думку, найбільш очевидним критерієм розвинутості та демократичності сучасної будь-якої держави. Саме приватне право є тією інституцією, яка насичує інноваційні відносини категоріями свободи обрання форми здійснення діяльності за рахунок ініціативності та вільності волевиявлення, свободи здійснення підприємництва та невтручання держави у цю діяльність понад міру, необхідну для забезпечення публічних інтересів. Саме приватне право побудоване на можливості саморегуляції учасниками інноваційних відносин за рахунок використання конструкції цивільно-правового договору чи то за рахунок локального правового регулювання при використанні конструкції юридичної особи для ведення інноваційної діяльності. І беззаперечним є факт, що саме цивільне право із характерними для нього конструкціями договори чи то юридичної особи є основами при регулюванні приватноправових відносин.

Р.А. Майданик справедливо підкреслює, що відносини між приватними особами розкриваються дійсно через особливий метод регулювання, адже учасники мають автономію щодо обрання змісту та характеру відносин, у які вступатимуть; обрання форми та шляхів реалізації прав і обов'язків при виникненні, зміні чи припиненні таких правовідносин; обрання активних дій чи утримання від вчинення дій при здійсненні свої прав. Тобто застосовуваний у приватному праві метод ґрунтується на «свободі і приватній ініціативі» [3, с. 68].

Означені положення мають достатньо прикладне значення, так як свідчать про те, що усі ознаки характерні і для сегменту

господарських відносин, що свідчить про входження до їх складу і приватноправового елемента із цивілістичною основою.

Таким чином, ми можемо зробити висновок, що підняття нами у дослідженні питання саме приватноправового регулювання інноваційних відносин на підґрунті договору не нівелює господарсько-правового аспекту цих відносин. Обидві складові функціонують як загальні та спеціальні положення, спрямовані на регулювання цих відносин. Окрім того, проаналізовані наукові напрацювання як провідних цивілістів, так і фахівців у сфері суто господарського права, спонукають до висновку про те, що цивільно-правова складова регулювання інноваційних відносин є беззаперечною.

Відповідно, інноваційні відносини, так як включають приватноправову і публічно-правову складові, вимагають регулювання за допомогою обидвох механізмів правового регулювання. І застосування приватноправових механізмів регулювання до одних різновидів інноваційних відносин не виключає притаманність публічно-правових механізмів регуляції для інших із них. Учені наголошують на тому, що, незважаючи на відмінність у спрямуваннях правової регуляції у публічному та приватному праві, має місце їх беззаперечна взаємопов'язаність і нездатність до самостійного ефективного врегулювання суспільних відносин. І виключно через свою єдність вони можуть забезпечити дійсно той правовий порядок, який проявлятиметься у гармонії суспільних інтересів через оптимальну регуляції загального інтересу соціуму і окремого інтересу індивіда [4, с.16]. І дійсно, як зазначає Р.А. Майданик, приватне і публічне право не мають між собою неперехідних меж, адже їх функціональне призначення спрямоване в кінцевому результаті на задоволення інтересів усіх. В силу цього факту приватне право не може існувати без публічного, так як саме останнє сприяє охороні приватних відносин. Приватне право базується на публічному, так як без нього воно не мало б цінності для учасників відносин. А сам процес розвитку суспільства у всіх можливих сферах починає стирати межу між публічним і приватним правом, так як виникають змішані публічно-правові та приватноправові відносини. Попри це публічне і приватне право

залишаються основами демократичного суспільства. Але сучасна правова система, на думку Р.А. Майданика, відзначається недостатнім розвитком приватного права, що зумовлене історичними передумовами виникнення державності в Україні. І саме прагнення наблизитися до стандартів західних традицій права визначає потребу актуалізації приватноправових досліджень [5, с. 29].

Зasadничі принципи приватноправового договірного регулювання інноваційних відносин.

Про приватноправові механізми регулювання інноваційних відносин із використанням конструкції цивільно-правового договору можемо говорити не лише в силу характерності для них методів цивільно-правового регулювання на кшталт юридичної рівності, вільності волевиявлення та майнової самостійності, але й в силу змістової характеристики інноваційних відносин.

Договір опосередковує можливість максимально ефективного врахування інтересів кожної із його сторін за рахунок спектру звичайних та випадкових його умов, які детерміновані тим, що договірна конструкція первинно є породженням диспозитивного регулювання переважно правових відносин. Об'єктивним відображенням вказаних положень є дефініція договору, зазначена у ст. 626 ЦК України, за якою договір це є домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків. Саме домовленість текстуально консолідує в собі усі розкриті нами положення щодо широкого спектру правових механізмів, спрямованих на функціональне призначення договору як акту індивідуального правотворення.

Однак, остання якість проявляється і у інших засадничих принципах регулювання як приватноправових відносин загалом, так і договірних відносин зокрема. Ідеться про принцип свободи договору. Вказаний принцип закріплений у ст. 3 ЦК України і є одним із проявів диспозитивності. Змістове наповнення цього принципу можемо віднайти у інших статтях ЦК України, наприклад, у ст. 6, за якою сторони можуть укласти договір, не установленний безпосередньо у нормах цивільного законодавства, але такий, який укладений згідно принципів цивільного права – непоіменованний договір; передбачити у договорі, який безпосередньо

Природа, ознакита види цивільно-правових договірних конструкцій в сфері розробки та реалізації інновацій закріплений у цивільному законодавстві індивідуальні положення, не установлені в законі.

Саме означеним шляхом іде практика Верховного Суду, який, здійснюючи тлумачення ст. 6 ЦК України у Постанові КЦС ВС від 21.03.2018 року у справі № 761/11589/16-ц наголосив, що такі непонайменовані договори мають відповідати загальним засадам цивільного законодавства, оскільки не визначені у його актах і сторони врегульовують свої відносини в таких договорах на власний розсуд [6]. Таким чином, саме означені норми про непоіменовані договори є проявом задекларованого у законодавстві принципу свободи договору, за яким учасники цивільних відносин можуть самостійно конструювати необхідні їм моделі договорів і єдиною межею тут є відсутність суперечності положенням чинного законодавства [7, с.241]. І тут виникає логічне питання про конкретні норми цього законодавства, від яких ми повинні відштовхуватися, розробляючи індивідуальну модель договору. У цьому плані варто приєднатися до тверджень М.К. Галянтича, за якими регламентація таких непоіменованих договорів здійснюється згідно із загальними положеннями ЦК України щодо договору, щодо зобов'язання конкретно [8, с.8].

Така свобода договору має свій прояв також і у інших площинах, як-от, наголошує А.В. Луць, вона може бути у вигляді обрання контрагента; визначенні сторонами випадкових умов договору; обранні форми договору, якщо це допускається законом; можливості укладення так званих змішаних договорів; можливості установлювати способи забезпечення договірних зобов'язань такі, які найбільш відповідають індивідуальним інтересам сторін договору [9, с.47]. Провідні цивілісти виокремлюють значний перелік можливих питань, які можуть вирішуватись в межах принципу свободи договору. Наприклад, питання щодо вступу чи не вступу у договірні відносини; щодо вибору контрагента договору; щодо місця укладення договору чи часу його укладення; щодо змісту договору чи зміни його умов за домовленістю між сторонами чи розірвання договору тощо [10, с. 23]. Звичайно, що свобода договору не безмежна і тут варто беззаперечно погодитися із Н. С. Кузнецовою, яка якраз наголошує про такі межі. Учена зазна-

час, що вказаний принцип здійснюється виключно відповідно до вимог ЦК України, інших актів цивільного законодавства, звичаїв ділового обороту, вимог розумності та справедливості (ст. 627 ЦК України) [11, с.15].

В.А. Васильєвою влучно наголошується, що саме свобода договору, аналогія закону та права і пандектний принцип нормативного регулювання є тими ефективними засобами, спрямованими на оптимальне вирішення усіх потреб сторін договору у процесі домовленості [12, с. 4]. Цілком зрозуміло, що означений ученими інструментарій має певні межі, виходячи із загальновідомого у юриспруденції принципу – право однієї особи завершується там, де починається право іншої особи. Такі межі окреслюються, в першу чергу, нормативними актами, однак, окрім того, звичаями ділового обороту, та загальними засадами цивільного законодавства, наприклад, добросовісністю, розумністю та справедливістю. Таким чином, як справедливо зазначає Є.О. Харитонов та О.І. Харитонова, призначення свободи та диспозитивності при укладенні договору полягає у забезпеченні можливості домовитися вільно щодо самого факту укладення договору та, як наслідок укладення, про умови договори, які будуть для сторін істотними та відповідатимуть їхнім індивідуальним потребам. У той же час, вказані інструменти диспозитивності правового регулювання не абсолютними, так як можливість їх реалізації визначається межами нормативних актів та визначених в них загальних засад цивільного законодавства [13, с.14].

Свобода договору є одним і пріоритетних трендів права Європейського Союзу. Такі висновки можливо сформувати із аналізу Draft Common Frame of Reference. Саме договірна свобода є визначальним принципом відповідно до його положень, згідно із якими втручання у договірне регулювання між сторонами допускається за умови девіації у їх регулюванні та посягання на суспільні інтереси, а також у разі утримання осіб від повідомлення інформації щодо майбутнього договору на етапі домовленості щодо його умов [14, с. 61–71].

Цивільний договір як акт індивідуального правотворення в інноваційних відносинах. Означені положення розкривають ар-

гументи, які пояснюють популяризацію у доктрині трактування договору як джерела цивільного права. Наприклад, Н.С. Кузнєцова у своїх працях наголошує на тому, що договір набуває характерних для джерел цивільного права ознак за умов, коли він регулює відносини інакше, аніж це встановлено в актах цивільного законодавства. відповідно, договір при таких обставинах стає своєрідним правовим стандартом для сторін договору у плані належної для них поведінки [15, с. 12–18]. Якщо розглядати договір саме в якості джерела права, то варто наголосити на специфіці обов'язковості його положень. І справді, як справедливо підкреслює А.Г. Бірюкова, у результаті укладення договору як домовленості формуються, як називає їх учена, моно-норми. Вони регулюють відносини лише виключно між сторонами договору [16, с. 90]. саме під час розгляду цього аспекту трактування договору як джерела цивільного права доречним буде згадати про легальне регулювання цивільних відносин. Адже норма, визначена в законі, має загальнообов'язковий характер і, відповідно, для неї не характерним є встановлення чіткого кола зобов'язаних осіб. У договорі ситуація кардинально протилежна, так як його норми є обов'язковими суто для сторін договору.

Таким чином, розкривається природа договору як акта індивідуального правотворення в силу: здатності трансформувати норми чинного законодавства; моделювання індивідуальних умов договору; персоніфікація спрямованості обов'язковості норм договору; творення за допомогою договору норми права, але не закону.

Система приватноправових договорів в сфері інноваційних відносин. Безумовно, що наведені вище особливості прояву цивільно-правового договору у сфері інноваційних відносин унеможливають спроби сформулювати чітку систему застосовуваних договірних конструкцій. І це, в першу чергу, детермінується перманентним застосування і непоіменованих договірних конструкцій у цій сфері. Попри це, можемо стверджувати про наявність кількох основних груп поіменованих у законодавстві договорів, які є основою для регулювання досліджуваних відносин:

-Договори, які проявляючись у іпостасі юридичного факту, є підставою для виникнення інноваційної діяльності. Такі договори є регуляторами, по суті, організаційних відносин, тих, які спрямовані на впорядкування правових зв'язків між учасниками інноваційної діяльності. При цьому, такі договори характерні не лише для класичної договірної форми інноваційної діяльності, але й для корпоративної. Це засновницькі договори (метою яких є створення юридичної особи) та договори про спільну діяльність.

-Договори, які опосередковують відносини інтелектуальної власності щодо існуючих інновацій. Це, зокрема, договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. ЦК України у цьому плані пропонує цілий ряд усталених поіменованих договірних конструкцій. Зокрема, у ч. 1 ст. 1107 кодексу установлені такі види договорів, які є договорами, спрямованими на розпорядження майновими правами інтелектуальної власності: 1) ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності; 2) ліцензійний договір; 3) договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності; 4) договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності; 5) інший договір щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності [17].

-Договори щодо створення інновацій, поміж яких основне місце належить договору на виконання науково-дослідних робіт та договору на виконання дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Дві останні групи договорів належать до тих, які опосередковують створення та подальше впровадження інновацій.

-Договори, які опосередковують інформаційні відносини у сфері створення та реалізації інновацій. Як зазначає О.В. Кохановська, вітчизняна наука не містить єдиної концепції щодо регулювання договірних інформаційних відносин. У той же час, учені неодноразово розглядають у своїх працях різні окремі види договорів із інформаційним характером. Наприклад, до таких договорів, зазначає О.В. Кохановська, відносять: договір про надання інформаційних послуг; договір про конфіденційність; договір на створення і передачу науково-технічної продукції, договір про

надання телекомунікаційних послуг, договір про взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж, договір про надання послуг поштового зв'язку, договір про надання послуг електронного цифрового підпису; договір про надання консалтингових послуг, договори про надання послуг хостингу, договір про проведення маркетингових досліджень та ряд інших [18, с. 53]. Такі договірні конструкції не є поіменовані у ЦК України, а сама природа таких договорів, умови яких можуть міститися у інших означених вище характерних для інноваційних відносин групах договорів, ускладнює можливість тверджень про самостійність інформаційних договорів та окремих їх видів, які виділяють у доктрині. Таким чином, напрошується висновок, що означені договори не є абсолютно окремою групою договорів, так як можуть поєднуватися із договорами вищезазначеними, а можуть укладатися окремо як супровідні до означених вище договорів.

Висновок. Усі викладені у роботі положення свідчать про те, що цивільний договір дійсно є станом на сьогодні універсальною конструкцією для приватноправового регулювання інноваційних відносин. Це є досконалий інструмент так званого «м'якого права» у європейській спільноті, який дійсно здатний за рахунок принципів свободи договору та можливості укладання непоіменованих договорів бути самодостатнім актом правотворення, враховуючи максимально оптимально індивідуальні інтереси учасників інноваційних відносин.

Договір на сьогодні набуває ознак мультиопційної універсальної конструкції, яка: 1) дозволяє укласти будь-які непоіменовані договори, які не передбачені законом, але не суперечать загальним засадам цивільного законодавства; 2) є актом індивідуального правотворення, набуваючи ознак джерела права. Договір є тим універсальним правовим інструментом, який дійсно дозволяє учасникам відносин окреслити у ньому ті умови, які є затребуваними саме ними. Відповідно, договір набуває ознак індивідуального акта правотворення. При цьому, варто акцентувати увагу саме на функціональному призначенні такого регулятора як творення права, а не норми закону, оскільки останнє навантаження однозначно знаходиться уже у площині позитивного права

– нормативно-правових актів чинного законодавства. Розкривається природа договору як акта індивідуального правотворення в силу: здатності трансформувати норми чинного законодавства; моделювання індивідуальних умов договору; персоніфікація спрямованості обов'язковості норм договору; творення за допомогою договору норми права, але не закону.

1. Крупчан О. Д. *Методологічні виміри сучасного вітчизняного приватного права. Методологія приватного права (теоретичний дискурс та практичне застосування : матеріали міжнар. наук.-теорет. конф. (м. Київ, 10 червня 2016 р.).* К. : НДІ приватного права і підприємництва ім. акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2016. С. 11–17.
2. Кузнєцова Н.С. *Розвиток громадянського суспільства та сучасне приватне право України. Приватне право. №1. 2013. С. 51-64.*
3. Майданик Р.А. *Цивільне право як сфера приватного права України. Приватне право. №1. 2013. С. 65-80.*
4. *Сучасні проблеми цивільного права та процесу: Навчальний посібник. За редакцією Ю. М. Жорнокуя та Л. В. Красицької.* Харків, 2017. 808 с.
5. Майданик Р.А. *Право України: дуалізм і система. Приватне право України. №1. 2013 р.С. 26-41.* URL: https://pravoua.com.ua/ua/store/private/private_1-13/Maydanyk-en_1_13/.
6. *Постанова КЦС ВС від 21.03.2018 у справі № 761/11589/16-ц.* URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/72970214>
7. Луць В. В., Великанова М. М. *Договори в цивільному праві : навч. Посібник.* К: Юрінком Інтер, 2016. 264 с.
8. *Галянтич М.К. Особливості непоіменованих видів договору приєднання. Договір як універсальна форма правового регулювання: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції (м. Івано-Франківськ, 26 березня 2021р.).* Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021. С. 7-10.
9. Луць А. В. *Свобода договору в цивільному праві України: навч. пос. К.: Школа, 2004. 121 с.*
10. *Договір як універсальна правова конструкція : монографія /А. П. Гетьман, В. І. Борисова, О. П. Євсєєв та ін. ; за ред. А. П. Гетьмана, В. І. Борисової. Х. : Право, 2012. 432 с.*

11. *Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України / За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової, В. В. Луця Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України / За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової, В. В. Луця. К., 2011. 328 с.*
12. *Васильєва В.А. Рекодифікація договірних зобов'язань: суб'єктивний погляд. Договір як універсальна форма правового регулювання: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції (м. Івано-Франківськ, 26 березня 2021р.). Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021. С. 4-7.*
13. *Харитонов Є.О., Харитонова О.І, Приватні та публічні договори: колізія інтересів. Договір як універсальна форма правового регулювання: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції (м. Івано-Франківськ, 26 березня 2021р.). Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021. С. 11-15.*
14. *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR) Outline Edition. За ред.: von Bar C., Clive E., Schulte-Nölke H. Munich: Sellier. european law publishers GmbH, 2009. 643 с.*
15. *Кузнєцова Н. С. Договір у механізмі регулювання цивільно-правових відносин. Право України. 2012. № 9. С. 12–18*
16. *Бірюкова А. Г. Особливості договору як джерела цивільного права України. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Юриспруденція. № 33. 2018. С. 90–92.*
17. *Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435–IV. Дата оновлення: 28.02.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 18.03.2022).*
18. *Кохановська О.В. Врегулювання інформаційних договірних відносин в оновленому ЦК України: традиційні рішення і дискусії. Договір як універсальна форма правового регулювання: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції (м. Івано-Франківськ, 26 березня 2021р.). Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021. С. 52-54.*

Стасів А.П. Природа, ознаки та види цивільно-правових договірних конструкцій в сфері розробки та реалізації інновацій

У статті розглядається цивільно-правовий договір як універсальна конструкція для регулювання приватноправових інноваційних відносин. Договір є пластичною конструкцією, так як має здатність набувати спеціальних ознак під

впливом особливих об'єктів, суб'єктів чи змісту інноваційних відносин. Однак, приватноправова цивілістична основа такого договору є незмінною.

Автор підкреслює, що в основі приватноправової природи досліджуваних відносин знаходяться методи правового регулювання, засновані на юридичній рівності учасників відносин, вільному їх волевиявленні та майновій самостійності. Приватноправове договірне регулювання інноваційних відносин не заперечує господарсько-правового аспекту цих відносин. Обидва аспекти існують як загальні та спеціальні положення, спрямована на регулювання інноваційних відносин.

У статті доводиться, що договір максимально ефективно враховує інтереси кожної із його сторін через можливість включення ряду звичайних та випадкових його умов. Така якість є якістю диспозитивної правової природи договору.

Договір на сьогодні набуває ознак мультиопційної універсальної конструкції, яка: 1) дозволяє укладати будь-які непоіменовані договори, які не передбачені законом, але не суперечать загальним засадам цивільного законодавства; 2) є актом індивідуального правотворення, набуваючи ознак джерела права. Договір є тим універсальним правовим інструментом, який дійсно дозволяє учасникам відносин окреслити у ньому ті умови, які є затребуваними саме ними.

Ключові слова: договір, інноваційні відносини, диспозитивність, джерело права, інновації.

Stasiv A.P. The nature, attributes and types of civil law contractual structures in the development and realisation of innovations

The article considers the civil law treaty as a universal construction for the regulation of private law innovative relations. The treaty is a plastic construction, as it has the ability to acquire special features under the influence of special objects, subjects or content of innovative relations. However, the private-law civil basis of such a treaty is immutable.

The author emphasizes that the private-legal nature of the investigated relations is based on the methods of legal regulation based on legal equality of the participants of relations, their free will and property independence. Private-law contractual regulation of innovative relations does not negate the economic-legal aspect of these relations. Both aspects exist as general and special provisions aimed at regulating innovative relations.

The article states that the treaty takes into account as effectively as possible the interests of each of its parties through the possibility of including a number of its customary and incidental conditions. This quality results from the dispositive legal nature of the treaty.

The treaty nowadays takes on the characteristics of a multipurpose universal construction, which: 1) allows the conclusion of any treaties that are not provided for by law but do not contradict the general principles of civil law; 2) is an act of individual creation of law, acquiring the attributes of a source of law. The treaty is the universal legal instrument that truly allows the parties to the relationship to outline in it the terms that are specifically demanded by them.

Keywords: treaty, innovation relations, dispositiveness, source of law, innovation.

Таргоній Ю.Я.

ОЗНАКИ ДОГОВОРУ РАХУНКА УМОВНОГО ЗБЕРІГАННЯ (ЕСКРОУ) ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

УДК 347:347.441](477)

Постановка проблеми. Договір рахунка умовного зберігання (ескроу) є одним із сучасних, перспективних та багатообіцяючих договорів у системі договірних права України. Договір ескроу знайшов своє закріплення та багаторічне успішне застосування у праві ЄС та США. Запозичення найкращих здобутків законодавчого досвіду цих країн є особливо актуальним для вітчизняної правової науки. Серед науковців немає єдиної позиції стосовно правової природи, ознак, предмета, істотних умов договору ескроу. Достатня правозастосовна практика щодо цього договору досі не сформована. З огляду на перспективність застосування такої договірної конструкції наукові дослідження сутності, правової природи, істотних умов, предмету, об'єкту договору ескроу є важливими та актуальними.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Різні аспекти договору рахунка умовного зберігання (ескроу) були предметом дослідження у роботах О. Блінкової, Л. Василевської, А. Згами, К. Іванової, І. Колодій, Р. Майданик, О. Мельник, Н. Новікової. Були висвітлені різні точки зору як щодо сутності, так і щодо ознак, істотних умов договору ескроу.

Метою статті є дослідження ознак договору рахунка умовного зберігання (ескроу) у контексті аналізу законодавчих положень ЦК України.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до ч.1 ст. 10761 ЦК України, за договором рахунка умовного зберігання (ескроу) банк зобов'язується приймати та зараховувати на рахунок умовного зберігання (ескроу), відкритий клієнту (володільцю рахунка), грошові кошти, отримані від володільця рахунка та/або від третіх